

Asia: VN/16703/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Pidätekö luonnoksessa esitettyä muutosta kannatettavana?

Kyllä

2. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu talouden tasapainottamiseksi?

Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Talouden tasapainottamisen näkökulmasta aikataulu on liian tiukka. Henkilöstöä ei voida heti vähentää 1.1.2025, ja osassa toimintayksiköissä tarvitaan edelleen suurempi mitoitus johtuen asiakkaiden runsaasta palvelutarpeesta ja vanhuspalvelulaki tähän myös edellyttää. Selvitys vie aikaa, millä mitoituksella kussakin yksikössä pärjätään. Yksityisillä toimijoilla soteri-rekisteröinti on tehty pääsääntöisesti vähintään 0.65 mitoituksella tai suuremmalla, johtuen mm. valvontaviranomaisten näkemyksestä. Näin ollen vrk-hinnat eivät alene heti 1.1.2025. Lisäksi voimassa olevat sopimukset määrittelevät vuorokausihintaa ja hinnanmuutoksia. Mahdollinen uusi kilpailutus vie aikaa. Yksiköissä on nyt totuttu korkeampaan mitoitukseen, joten henkilöstön vaikutusta talouteen tulee arvioida pidemmällä aikavälillä, huomioiden vaikutuksen mm. sairauspoissaoloihin ja työssä jaksamiseen sekä henkilöstön veto- ja pitovoimaan.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne palvelujen toteuttamisesta taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Asiakkaiden tarve ratkaisee mitoituksen ja sitä voidaan arvioida säädettyä minimimitoitusta paremmin mm. RAI-mittarin kautta ja tarvepohjainen resurssointi mahdollistaa joustavan toimintatavan asukkaiden hyväksi. Kustannuksia ja resurssia käytetään paljon henkilöstön mitoituksen seurantaan, valvontaan, laskentaan ja tiedonkeruuseen sekä jälkivalvontaan ja mahdolliseen tiedon keruun automatisointiin niin hyvinvointialueilla, eri organisaatioissa, valvontaviranomaisella kuin THL:llä. Näiden vaikuttavuutta on hyvä arvioida. Mitoituksen lasku vähentää ensisijaisesti koulutettujen, välitöntä työtä tekevien työntekijöiden määrää. Asumisyksiköihin tarvitaan myös välillisen työn tekijöitä ja lopulta kokonaisuus ja asukkaiden hoitoisuus ratkaisee, millä resurssilla kussakin yksikössä pärjätään ja miten työtä tehdään asiakkaiden hyväksi, oman osaamisen ja ammatin sallimissa rajoissa. Rahoituksen väheneminen

mitoituksen alenemisesta tulee liian tiukalla aikataululla, on porrastettava useammalle vuodelle, jotta nähdään myös vanhuspalvelujen, uusien palvelumuotojen, kuten yhteisöllisen asumisen ja perhehoidon vaikutuksia kustannuksiin. Henkilöstön vähentämisessä olisi järkevää huomioida suhteellisen korkea eläköityvien määrä, jolloin kansantaloutta rasittavilta irtisanomisilta ja uudelleen koulutuksilta ja sijoittelulta vältyttäisiin.

Henkilöstömitoituksen laskennassa ja arvioinnissa tulisi huomioida työtä helpottavat teknologiset ja digitaaliset ratkaisut. Teknologian kehittyessä, teknologia on osaltaan varmistamassa asiakkaiden turvallisuutta ja voi tuoda helpotusta henkilöstön työn kuormittavuuteen.

3. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Pidemmällä aikavälillä, kyllä. Asiakkaiden tarve ratkaisee mitoituksen ja osaltaan mitoitusvaatimuksen keventäminen tuo helpotusta henkilöstön riittävydessä joihinkin yksiköihin, mikäli mitoituksen laskeminen ei lisää muuta työtä, kuten seurantaa, valvontaa, arviointia ja epäkohtailmoitusten käsittelyä.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne henkilöstön saatavuuden turvaamisesta asiakkaiden palvelutarpeita vastaavalla tavalla.

4. Kuinka suurelle osalla asiakkaista arvioitte vähimmäismitoituksen 0,6 olevan riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakasturvalliset palvelut?

Valitse seuraavista vaihtoehdoista sopivin

50-75 %

Voitte esittää 0,6 mitoituksen riittävyyteen liittyviä näkökohtia.

Mitoitus riippuu asiakkaiden hoitoisuudesta. Vähimmäismitoitus ei ole koskaan taannut laadukkaita ja asiakasturvallisia palveluita pelkästään, vaan olennainen merkitys on sillä, kuinka asiakaslähtöisesti ja turvallisesti työtä tehdään palvelutarpeen perusteella mitoitettussa hoiva- ja hoitotyössä. Henkilöstönrakenteen tulee olla oikea ja välilliseen työhön tulee olla myös riittävä resurssi. Ikääntyneiden palvelut muodostavat kokonaisuuden ja enenemässä määrin on ns. hybridiyksiköitä, joissa henkilöstöä yhteiskäytetään joustavasti. Tiukka mitoitus ei edesauta joustavan henkilöstön käyttöä ja voi tuoda jopa lisäkustannuksia.

6. Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne muutoksen vaikutuksista.

Vastaavaa asumispalvelua on vammaispalveluissa ja mielenterveys ja riippuvuuspalveluissa. Näin tarkkaa vähimmäismitoitusvaatimusta näissä yksiköissä ja palveluissa ei ole?

Kaukonen Niina
Etelä-Savon hyvinvointialue